Gemeente Echt-Susteren

Nota van Wijziging

Zaaknummer: Z23/142851 - D - 168090
Volgnummer wijziging: *eerste wijziging*

Datum B&W-verg.: dinsdag 20 juni 2023
Portefeuillehouder(s): 1e: G.H.C. Frische

Onderwerp:
Eerste nota van wijziging jaarrekening 2022 en raadsvoorstel

Het voorstel wordt als volgt gewijzigd:

In het raadsvoorstel op pagina 3 staat de volgende tekst vermeld:

Restant-saldo 2022
Ten aanzien van het restant van het positieve saldo ad € 442.611 wordt voorgesteld dit toe te voegen aan de reserve vermindering kapitaallasten zoals ook in de Kadernota 2022 is vastgelegd.

Wordt vervangen door:

Restant-saldo 2022
Ten aanzien van het restant van het positieve saldo ad € 2.112.713 wordt voorgesteld dit toe te voegen aan de reserve vermindering kapitaallasten zoals ook in de Kadernota 2022 is vastgelegd.

In de jaarrekening deel I – pagina 11 staat de volgende tekst vermeld:

Programma 4: Onderwijs
Onderwijshuisvesting
In 2020 is samen met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld die inzicht geeft in de toekomstige ontwikkelingen op het terrein van de onderwijshuisvesting. Daarbij is onder meer gekeken naar de demografische- en onderwijskundige ontwikkelingen, de huidige bouwkundige staat van de schoolgebouwen en de ontwikkelingen op dit gebied (denk aan de verduurzaming).

Connect College
Naar aanleiding van het IHP is voor de renovatie van de locatie van het Connect College aan de Populierlaan door de gemeenteraad op 16 december 2020 een subsidieregeling vastgesteld en een krediet gevoteerd van € 2.264.500. Met de renovatie zou in de loop van 2021 gestart worden. Bij de uitwerking van het renovatieplan constateerde het schoolbestuur echter dat het gebouw niet zo goed was geïsoleerd dan aanvankelijk was aangenomen. Het onverkort uitvoeren van de renovatieplannen zou kunnen leiden tot een desinvestering, wanneer nadien verduurzamingsmaatregelen getroffen zouden moeten worden. Het schoolbestuur heeft voor de verduurzaming van het gebouw een aangepast plan ingediend waarover in 2022 een besluit genomen kan worden.

Taalschool De Driepas
Omdat de bestuursovereenkomst met COA, aangaande het AZC, met ingang van 1 januari 2021 met 10 jaar is verlengd, is samen met het schoolbestuur, basisschool De Driepas en Buurthuis St. Joost een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om de leerlingen van het asielzoekerscentrum c.q. de Taalschool onder te brengen in het schoolgebouw aan de Mispelstraat, daar waar mogelijk in samenwerking met het buurthuis. Dit houdt verband met de slechte bouwkundige staat van het huidige houten gebouw van de Taalschool dat gelegen is op het terrein van het AZC. In 2022 moet duidelijk worden of dit haalbaar is en zo ja welke bouwkundige maatregelen nodig zijn. Voor de huisvesting van de leerlingen van het AZC heeft de gemeente een zogenaamde OHBA-vergoeding ontvangen van ruim € 549.000.

Andere huisvestingsplannen
Voor de andere in het IHP genoemde plannen is momenteel jaarlijks € 1 miljoen op het meerjareninvesteringsplan (MIP) beschikbaar. Momenteel is het opstellen van een IHP niet verplicht en heeft het geen juridische status. De in het IHP opgenomen (toekomst)plannen kunnen niet door het schoolbestuur worden afgedwongen. Er is echter een wijziging van de onderwijswetten in voorbereiding waarbij het IHP wel een juridische status gaat krijgen. Dit houdt in dat er voldoende financiële middelen in de meerjarenbegroting (4 jaar) worden opgenomen om te voorzien in de in het IHP voor deze periode opgenomen plannen. Daarnaast zal er ook duidelijkheid komen over de bekostiging van renovatie van schoolgebouwen, als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. De wetswijziging is voorzien voor 2023.
Er ligt een voorgenomen besluit van het schoolbestuur van de basisscholen Patricius en Op de Slek om beide scholen per 1 augustus 2022 te fuseren. Het schoolbestuur heeft aangegeven met de gemeente in overleg te willen gaan over de toekomstige huisvesting van deze fusieschool (zie verder bij 'Voorgenomen fusie basisscholen Patricius/Op de Slek').

Compensatie eigen bijdrage ouders VVE-peuteropvang, i.v.m. corona
Op meerdere locaties van kinderopvang, verspreid over de gemeente, hebben peuters (2/3-jarigen) 2 dagdelen per week (tenminste 6 uur) deelgenomen aan het door gemeente gesubsidieerde VVE-peuterprogramma. VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Peuters met een door de GGD/JGZ geïndiceerde taal- en ontwikkelingsachterstand kregen een aanbod van 16 uur per week.
Voor de perioden dat peuteropvang vanwege corona niet mogelijk was is aan de ouders de betaalde eigen bijdrage vergoed. Deze kosten zijn door het rijk gecompenseerd middels een decentralisatie uitkering in het gemeentefonds.

Voorgenomen fusie basisscholen Patricius/Op de Slek
Stichting Wijzers in onderwijs, het schoolbestuur van de basisscholen Patricius (Pey) en Op de Slek (Slek), heeft het voornemen beide scholen per 1 augustus 2022 te fuseren. De voorgenomen fusie houdt verband met het lage leerlingenaantal van basisschool Op de Slek, die per 1 oktober 2021 onder de zogenaamde opheffingsnorm van 61 leerlingen terecht is gekomen. Het schoolbestuur dient ingevolge de wet- en regelgeving een zogenaamde Fusie Effectrapportage (FER) op te stellen. Onderdeel van deze FER is een advies van de gemeente over de voorgenomen fusie. Dit advies betreft slechts een marginale toets. De gemeente heeft een bescheiden rol bij de fusie van scholen. Het primaat bij het nemen van een fusiebesluit ligt bij het schoolbestuur, met instemming van de ouder- en personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad van beide scholen. Het schoolbestuur heeft aangegeven op termijn de leerlingen onder te willen brengen in één schoolgebouw en hierover in overleg te willen treden met het gemeentebestuur. Vooralsnog zullen bij een fusie beide schoolgebouwen nog nodig zijn om de leerlingen te huisvesten. Het schoolgebouw van basisschool Patricius is niet groot genoeg om al de leerlingen van de gefuseerde school onder te brengen.

Vervangen door:

Programma 4: Onderwijs

Onderwijshuisvesting

In 2020 is samen met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld welke inzicht geeft in de toekomstige ontwikkelingen op het terrein van de onderwijshuisvesting. Daarbij is onder meer gekeken naar de demografische- en onderwijskundige ontwikkelingen, de bouwkundige staat van de schoolgebouwen en de ontwikkelingen op dat gebied (denk aan de verduurzaming).

Connect College

Naar aanleiding van het IHP is voor de renovatie van de locatie van het Connect College aan de Populierlaan door de gemeenteraad op 16 december 2020 een subsidieregeling vastgesteld en een krediet gevoteerd van € 2.264.500. Met de renovatie zou in de loop van 2021 gestart worden. Bij de uitwerking van het renovatieplan constateerde het schoolbestuur echter dat het gebouw niet zo goed was geïsoleerd dan aanvankelijk was aangenomen. Het onverkort uitvoeren van de renovatieplannen zou kunnen leiden tot een desinvestering, wanneer nadien verduurzamingsmaatregelen getroffen zouden moeten worden. Het schoolbestuur heeft voor de verduurzaming van het gebouw een aangepast plan ingediend waarover in 2023 een besluit genomen kan worden.

Taalschool De Driepas

Omdat de bestuursovereenkomst met COA, aangaande het AZC, met ingang van 1 januari 2021 met 10 jaar is verlengd, is samen met het schoolbestuur, basisschool De Driepas en Buurthuis St. Joost een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om de leerlingen van het asielzoekerscentrum c.q. de Taalschool onder te brengen in het schoolgebouw aan de Mispelstraat, daar waar mogelijk in samenwerking met het buurthuis. Dit houdt verband met de slechte bouwkundige staat van het huidige houten gebouw van de Taalschool dat gelegen is op het terrein van het AZC. In 2023 wordt duidelijk of dit haalbaar is en zo ja welke bouwkundige maatregelen nodig zijn. Voor de huisvesting van de leerlingen van het AZC heeft de gemeente een zogenaamde OHBA-vergoeding ontvangen van € 942.649.

Andere huisvestingsplannen

Voor de in het IHP genoemde plannen is jaarlijks € 1 miljoen op het meerjareninvesteringsplan (MIP) beschikbaar. Momenteel is het opstellen van een IHP niet verplicht en heeft het geen juridische status. De in het IHP opgenomen (toekomst)plannen kunnen niet door het schoolbestuur worden afgedwongen. Er is echter een wijziging van de onderwijswetten in voorbereiding waarbij het IHP wel een juridische status gaat krijgen. Dit houdt in dat er voldoende financiële middelen in de meerjarenbegroting (4 jaar) worden opgenomen om te voorzien in de in het IHP voor deze periode opgenomen plannen. Daarnaast zal er ook duidelijkheid komen over de bekostiging van renovatie van schoolgebouwen, als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. De wetswijziging is voorzien voor 2025.

In juni 2023 hebben de Medezeggenschapsraden van de basisscholen Patricius en Op de Slek ingestemd met de fusie van beide scholen per 1 augustus 2023. Het schoolbestuur heeft aangegeven met de gemeente in overleg te willen gaan over de toekomstige huisvesting van de fusieschool (zie verder bij 'Fusie basisscholen Patricius/Op de Slek').

Fusie basisscholen Patricius/Op de Slek

De Stichting Wijzers in onderwijs, het schoolbestuur van de basisscholen Patricius (Pey) en Op de Slek (Slek), had het voornemen beide scholen per 1 augustus 2022 te fuseren. De voorgenomen fusie hield verband met het lage leerlingenaantal van basisschool Op de Slek waardoor de school per 1 oktober 2021 onder de zogenaamde opheffingsnorm van 61 leerlingen terecht was gekomen.

Omdat de oudergeleding van de medezeggenschapsraad van basisschool Op de Slek geen instemming wilde verlenen aan de voorgenomen fusie heeft het schoolbestuur besloten af te zien van de fusie.
Vanwege een verdere terugloop van het aantal leerlingen op basisschool Op de Slek hebben de Medezeggenschapsraden van beide basisscholen alsnog instemming verleend aan een fusie per 1 augustus 2023.
Het schoolbestuur heeft aangegeven op termijn de leerlingen onder te willen brengen in één schoolgebouw en hierover in overleg te willen treden met het gemeentebestuur. Vooralsnog zullen beide schoolgebouwen nog nodig zijn om de leerlingen te huisvesten. Het schoolgebouw van basisschool Patricius is niet groot genoeg om al de leerlingen van de gefuseerde school onder te brengen.

Pilot voorschoolse educatie in de asielopvang

Op 1 augustus 2022 is gestart met een pilot waarbij in de ochtenden voorschoolse educatie (het peuterprogramma) wordt aangeboden aan de kinderen die woonachtig zijn op het asielzoekerscentrum. COA regelt de accommodatie. De Stichting Kinderopvang Echt-Susteren (SKEM) verzorgt met subsidie van de gemeente met de inzet van deskundig personeel voor de opvang. Ook de Oekraïense peuters die woonachtig zijn op de opvanglocatie nabij het asielzoekerscentrum kunnen hier terecht.

In de jaarrekening deel I – pagina 13 staat de volgende tekst vermeld:

Programma 5: Cultuur en sport

Corona

Om duidelijkheid te krijgen over de impact van corona, zijn door de verenigingsondersteuner van Stichting Menswel in samenwerking met de gemeente in januari van 2021 een vijftal bijeenkomsten georganiseerd voor de aanbieders van sport en cultuur. Tijdens deze bijeenkomst is met de deelnemers gesproken over de navolgende vragen:

- Waar worden de aanbieders van sport en cultuur mee geconfronteerd?
- Wat wordt er op dit moment gedaan voor leden?
- Waar hebben de verenigingen en aanbieders behoefte aan?

De uitkomsten van deze sessies zijn mede reden geweest om bij besluit van 13 april 2021 lokale steunmaatregelen door middel van een tijdelijke subsidieregeling (Subsidieregeling Lokale Steunmaatregelen Corona 2020 en 2021 voor het Maatschappelijk Domein) in te voeren. Vooral met als doel om de verenigingen en organisaties financieel te laten overleven en daardoor de lokale infrastructuur voor het sociaal domein in Echt-Susteren in stand te houden. De van het Rijk ontvangen compensatiemiddelen zijn hiervoor volledig ingezet. Tevens is géén gebruik gemaakt van de bevoegdheid op grond van de Algemene wet bestuursrecht om de subsidie 2020 voor vrijwilligersorganisaties lager vast te stellen.

Het is inmiddels duidelijk dat de impact van corona op ons verenigingsleven groot is. Met name culturele en binnensportorganisaties zijn/worden geconfronteerd met ledenverlies, inkomstenverlies, afhaken vrijwilligers etc. Bij het Sportplatform staan de gevolgen van corona prominent op de agenda.
Vanuit het Huis voor de Kunsten zijn digitale bijeenkomsten georganiseerd om de situatie van culturele organisaties in de regio's in beeld te brengen.

Cultuur

- Met ingang van september 2021 neemt de gemeente Echt-Susteren deel aan de Cultuurregio Limburg-Noord. De regio heeft zich met succes sterk gemaakt voor een herverdeling van de provinciale subsidiegelden voor cultuur. Majeure Initiatieven en projecten uit de regio Noord- en Midden-Limburg zijn door de provincie alsnog gehonoreerd. Via de regio zijn daarnaast kleinschaligere projecten (bv popmuziek) in aanmerking gebracht voor bijdragen van de provincie.

- Door corona hebben grote evenementen en festiviteiten geen doorgang kunnen vinden. Een aantal evenementen (w.o. Heiligdomsvaart Susteren en Passieverhoal Nieuwstadt) zijn verplaatst naar 2022.
- Kunst in de openbare ruimte is door de Klankbordgroep Cultuur Echt-Susteren in samenwerking met de plaatselijke heemkundeverenigingen en de gemeente geïnventariseerd. Bedoeling is om deze inventarisatie onder de aandacht te brengen van het publiek door publicatie hiervan op de website van het Smalste Stukje en kunstwerken te voorzien van een informatiebordje.
- Er zijn plannen ontwikkeld om de Beeldentuin meer en beter onder de aandacht te brengen van het publiek. Zo is een informatiebordje geplaatst bij de kunstwerken en een centraal informatiepaneel geplaatst. Voor de groenvoorziening in en rond het park wordt een groenstructuurplan ontwikkeld.
  Tevens is een subsidie aan de Stichting Beeldentuin Suëstra verleend voor het ontwerpen, maken en plaatsen van een kunstwerk, gerelateerd aan de Heiligdomsvaart Susteren.
- Eind 2021 is een eerste aanzet geleverd om samen met plaatselijke cultuurhistorische organisatie te komen tot een betere positionering van cultuurhistorie binnen de gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk (planologisch) beleid. Afgesproken is om komende jaren over actuele vraagstukken periodiek afstemming te houden. De gemeente neemt regelmatig deel aan het beleidsoverleg cultuurhistorie van de regio Midden-Limburg.

Sport

- Vanwege corona kon de Sportvisie 2020 gemeente Echt-Susteren geen herijking krijgen. Een actualisatie van de beleidsspeerpunten sport voor de komende jaren zal uiteraard mede afhankelijk zijn van onder meer duidelijkheid over de gevolgen van de pandemie voor de sportbeoefening in Echt-Susteren.
- Het kunnen beschikken over betrouwbare, representatieve indicatoren is en blijft een belangrijk gegeven voor het meetbaar en inzichtelijk maken van doelstellingen en effecten van het gemeentelijk sportbeleid. Door monitoring kan het beleid waar nodig worden bijgesteld. Het Huis voor de Sport Limburg is gevraagd om de gemeenten regiobreed van hanteerbare cijfers te voorzien.
- In 2021 is uitvoering gegeven aan het Lokaal Sportakkoord 2020-2022. De regie op deze uitwerking lag bij het Sportplatform Echt-Susteren, waaraan de gemeente actief heeft deelgenomen. De focus lag hierbij op twee actiepunten, t.w. het voorbereiden en lanceren van een interactieve website sport en de oprichting van een bosa-coöperatie. Deze coöperatie krijgt tot doel om met name kleinere sportverenigingen in Echt-Susteren behulpzaam te zijn bij het aanvragen van subsidies in het kader van de Rijkssubsidieregeling "Stimulering bouw en onderhoud van sportaccommodaties".
- In september 2021 is gestart met het project Healthy LIFE. Dit project is een gecombineerde leefstijlinterventie voor volwassenen vanaf 18 jaar. Doel is het bevorderen van een actieve leefstijl en gezond voedingspatroon. Het programma richt zich op zowel eten als op bewegen. De beweegcomponent wordt verzorgd door Stichting Menswel Sport.
- Een tweetal Tennisclubs heeft de gemeente benaderd met de vraag om medewerking te verlenen aan de aanleg van padelbanen. Cijfers tonen aan dat padel een explosief groeiende sport is. Op verzoek van de gemeenteraad wordt een onderzoek ingesteld naar de behoefte aan padelbanen en de ruimtelijke/financiële mogelijkheden voor eventuele aanleg van deze banen.

Vervangen door:

Programma 5: Cultuur en sport

Energiecrisis

De verenigingen en stichtingen zijn de financiële gevolgen van corona nog niet te boven of de volgende financiële crisis heeft zich aangediend: de energiecrisis. Om te voorkomen dat lokale verenigingen en stichtingen in de problemen komen en er financiële drempels ontstaan voor

deelname aan sport en cultuur, zijn lokale steunmaatregelen nodig voor de korte en lange termijn. Inzet is het behoud van een toekomstbestendige cultureel- maatschappelijke structuur van onze gemeente. De financiële steunmaatregelen worden hierop afgestemd. Door het rijk is in 2023 een financiële tegemoetkoming in het voortuitzicht gesteld.

Cultuur

- Onder grote belangstelling van publiek en pers is uitvoering gegeven aan twee grote evenementen, de Heiligdomsvaart en 't Passieverhoal. Bij de opening van de Heiligdomsvaart is op het Salvatorplein een bijzonder thema-gerelateerd kunstwerk 'Narrare' van kunstenares Tine van Wijk onthuld.
- De Klankbordgroep Cultuur heeft haar adviestaken eind 2022 neergelegd. De organisatie van activiteiten is overgenomen door de Stichting Kunst- en Cultuurraad Echt-Susteren.
- Kunst in de openbare ruimte is door de Klankbordgroep Cultuur Echt-Susteren in samenwerking met de plaatselijke heemkundeverenigingen en de gemeente geïnventariseerd. Een selectie van deze kunstuitingen wordt via de website van het Smalste Stukje onder de aandacht gebracht. Voor de aanduiding van de kunstwerken is een bordje ontwikkeld voorzien van een QR-code.
- Op 14 september 2022 is in de bibliotheekvestiging aan de Bovenste straat in Echt zowel het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) als het Taalpunt geopend.
- In het kader van het opstellen van een Kerkenvisie (een strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen) is in 2022 verder gewerkt aan de inventarisatie per kerkgebouw en zijn oriënterende gesprekken gevoerd met kerk- en parochiebesturen. Nu het fusietraject van de diverse parochies van de federatie Susteren tot één nieuwe parochie per 1 januari 2023 is afgerond, kan in 2023 worden gewerkt aan de visie-omschrijving per kerkgebouw.

Sport

- De door het rijk eind 2022 aangekondigde Brede SPUK-regeling is bedoeld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040.
  Het Hoofdlijnen Sportakkoord 2.0, de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) worden ondergebracht in één brede specifieke uitkering: de Brede SPUK-regeling. Van elke gemeente wordt gevraagd om een integraal plan van aanpak en een Lokaal Sportakkoord 2.0 op te stellen als voorwaarde voor financiering. De opstelling van het Sportakkoord wordt aangegrepen voor de herijking van de Sportvisie 2020 in de vorm van een Leefstijlakkoord.
- Vanaf 2020 wordt uitvoering gegeven aan het Lokaal Sportakkoord Echt-Susteren. Hierin staat het stimuleren van sport & bewegen centraal. In 2022 is daar het Lokaal Preventieakkoord bij gekomen. Hierin staat een gezonde leefstijl centraal. Aangezien de thema's uit beide akkoorden nauw met elkaar samenhangen, heeft over de uitwerking van beide akkoorden afstemming plaatsgevonden tussen het Lokaal Sportplatform en het Lokaal Preventieplatform. De gezamenlijke focus ligt op de gezondheid van inwoners. Er is een aantal bestaande projecten uit het Sportakkoord dat goed past bij het Preventieakkoord en omgekeerd. Dit is mede de aanleiding om in 2023 toe te werken naar een integraal leefstijkakkoord.
- Na twee jaar corona konden de Ech-Zösterse oetblinkers (onze sport- en muziekkampioenen) tijdens een druk bezochte, feestelijke avond in het Cultuurhuis weer in de spotlights worden gezet
- In 2022 is voortzetting gegeven aan het project HealthyLIFE. Dit project is een gecombineerde leefstijlinterventie voor volwassenen vanaf 18 jaar. Tevens is gestart met deelname aan het landelijk project JOGG. JOGG staat voor Jongeren op gezond gewicht en streeft naar een 'leefstijltransitie' van ongezond naar gezond leven en werkt aldus aan een gezonde omgeving.
- Door middel van een business case is de haalbaarheid van de aanleg van vier padelbanen (twee in Susteren, twee in Echt) onderzocht. Met de betreffende verenigingen zijn vervolgens gesprekken gevoerd over de uitvoering, locatie en financiering van de padelbanen. Via de 1e bestuursrapportage is de benodigde dekking van de investeringskosten ad € 461.500 verkregen. Aanleg van de banen is gepland in 2023.

- Door de invoering van parkmanagement dient de maatschappelijke functie van het park In de Bandert duurzaam te worden versterkt en de mogelijkheden van het park optimaal te worden benut. Dit met als doel een laagdrempelig en gevarieerder aanbod voor (potentiële) gebruikers te creëren. Vanuit sportparkmanagement worden activiteiten ontwikkeld, partijen bij elkaar gebracht en meegedacht met (maatschappelijke) partijen om tot juiste, eigentijdse sport- en beweegmogelijkheden te komen. In 2022 zijn voorstellen ontvangen voor de invoering van parkmanagement. Samen met Stichting Menswel en een externe partij wordt het proces in 2023 in gang gezet.
  Tijdens een congres van het Platform ZUID van de Vereniging Sport en Gemeenten in Park In de Bandert heeft het park overigens veel bewondering geoogst bij de aanwezige bestuurders.
- De zitgelegenheid in sporthal In de Bandert is vervangen door nieuwe tribunes welke makkelijk verplaatsbaar, demonteerbaar en multifunctioneel inzetbaar zijn.

In de jaarrekening deel I – pagina 14 staat de volgende tekst vermeld:

Programma 6: Sociaal domein

Jeugd

Sinds de decentralisatie van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdhulp (Jeugdwet). Met deze taken zijn ook Rijksmiddelen aan de gemeenten toebedeeld. Omdat het idee achter de decentralisatie was dat de zorg dichter bij de jeugdige georganiseerd zou worden en dus efficiënter en effectiever opgezet kon worden heeft er een korting plaatsgevonden op de middelen die aan de gemeenten zijn toebedeeld. In de eerste jaren daarna is de jeugdhulp binnen onze gemeente bekostigd binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde budgettaire middelen voor jeugdhulp.
In 2018 is er binnen onze gemeente voor het eerst een tekort op de jeugdhulpmiddelen vanuit het Rijk (met andere woorden: meer kosten voor jeugdhulp dan beschikbare middelen).
In 2019 en 2020 is dit tekort, ondanks alle inspanningen, helaas opgelopen. Dit is echter landelijk voor bijna alle gemeenten een groot probleem. Hiernaar is uitgebreid onderzoek gedaan. Uit onderzoek blijkt dat er landelijk structureel een tekort tussen de € 1,6 en € 1,8 miljard is. Om gemeenten te compenseren voor de tekorten zijn er in 2019, 2020 en 2021 extra middelen toegevoegd aan de algemene uitkering.

Ook in 2021 is een groot aantal acties uitgezet of gecontinueerd om de tekorten in de jeugdhulp aan te pakken en om jeugdhulp efficiënter in te zetten. Kwaliteit en goede zorg is daarbij ook uitgangspunt. In 2020 is een wereldwijde pandemie gekomen (Corona/COVID-19). Dit heeft op sommige trajecten tot vertraging geleid.

Er is ingezet op:
- Het uitbreiden van de pilot Praktijkondersteuner (POH)-jeugd bij diverse huisartsen.
- Met alle verwijzers (Gecertificeerde instellingen (GI), GGD, huisartsen en Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)) is en wordt gesproken over de kostenstijging, de achtergrond daarvan om bewustwording te creëren en hun verwijsgedrag en de gevolgen daarvan inzichtelijk te maken.
- Voorzetting van het verbetertraject m.b.t. het CJG uitgevoerd om te komen tot kostenbesparing en kwaliteitsverbetering.
- Starten van de pilot 18-/18+
- Pilot intensieve individuele begeleidingstrajecten (Group XL) is wegens succes voortgezet.
- Pilot Nu Niet Zwanger
- Ontwikkelen Regiovisie Jeugd & Gezin (voorsorteren op wijziging Jeugdwet en Norm voor Opdrachtgeverschap)
- Traject Doorontwikkeling Sociaal Domein.

- Wijziging Woonplaatsbeginsel
- Doorontwikkelingen Wonen en Behandeling met Verblijf
- Traject kostenreductie met aanbieders
- Opzetten van Integrale Crisishulp Jeugd
- Aanpassing Nadere regels Jeugdhulp

Wederom stond geheel 2021 in het teken van grip krijgen op de jeugdhulpkosten en stond waar mogelijk besparen van kosten boven aan de agenda. Daarnaast zijn er verplichtingen aan de gemeente opgelegd in het kader van (boven) regionale samenwerking.

In 2022 zal ingezet worden op:
- Verder ontwikkelen Regiovisie Jeugd & Gezin
- Traject Norm voor opdrachtgeverschap
- De aankomende wijziging van de Jeugdwet
- Doorontwikkeling Expertteam
- Doorontwikkelingen Wonen en Behandeling met Verblijf
- Uitbreiding POH-jeugd naar alle huisartspraktijken
- Ontwikkeling JongerenInformatiePunt
- Traject Doorontwikkeling Sociaal Domein.
- Traject Doorontwikkeling Toegang Jeugd
- Blijven inzetten op verbinding met verwijzers
- Voorzetting van het verbetertraject m.b.t. het CJG uitgevoerd om te komen tot kostenbesparing en
  kwaliteitsverbetering.
- Ontwikkeling Knooppuntoverleg 0-4 jaar
- Aanpak Preventieve Dyslexie en spraak/taalproblematiek ontwikkelen
- Inzet Jongerenwerk i.s.m. Group XL en CJG in basisscholen
- Stimuleringsprogramma Kansrijke Start
- Inzet project Steunouders
- Humanitas; begeleide omgangsregeling bij (v)echtscheiding
- Onderzoek toezicht kwaliteit en rechtmatigheid
- Voortzetten van de pilot 18-/18+

Wmo – maatschappelijke opvang/beschermd wonen

Wmo
In 2021 heeft er een regionale aanbesteding wmo-hulp bij het huishouden plaatsgevonden.
Daarnaast heeft er ook een regionale aanbesteding wmo-hulpmiddelen plaatsgevonden.

December 2021 heeft de raad de wijzigingsverordening maatschappelijke ondersteuning vastgesteld. Hierin zijn technische wijzigingen doorgevoerd rondom o.a. de nieuwe taken m.b.t. maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

In 2022 gaat er een bovenregionale aanbesteding trapliften plaatsvinden samen met 20 andere gemeenten.

Mogelijk dat er in 2022 rondom het landelijke abonnementstarief wijzigingen doorgevoerd gaan worden waardoor er wellicht weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage gaat komen. Dit zal bijdragen aan het terugdringen van tekorten in het sociaal domein.

Doordecentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen/regionale samenwerking inwoners met complexe problematiek
De regio Noord- en Midden-Limburg hebben een regionale samenwerking vorm gegeven voor de taken maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Het budget wat voorheen de

centrumgemeente kreeg ten behoeve van de uitvoering van maatschappelijke opvang en beschermd wonen is per 1 januari 2022 verdeeld over alle 14 regiomeenten. De toegang maatschappelijke opvang en beschermd wonen is belegd bij alle lokale gemeenten. De regionale samenwerking is geborgd middels een samenwerkingsovereenkomst en de samenwerking wordt uitgevoerd binnen de modulaire gemeenschappelijke regeling Noord-Limburg (MGR NL). De inkoop van zorg wordt regionaal gedaan door de MGR alsmede de monitoring op volume, middelen en het opstellen van de jaarbegroting. Alle gemeenten hebben zitting in de MGR en hebben stemrecht.

De gemeente Echt-Susteren heeft met ingang van 1 januari 2022 de taak om de toegang beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) uit te voeren. De MER gemeenten hebben een samenwerking op het vlak van toegang Wmo. De toegang voor MO en BW is daarom belegd bij het servicecentrum MER.
De toegang beschermd wonen is sinds 1 oktober 2021 operationeel, alle gemeenten in regio Noord- en Midden hebben de toegang lokaal belegd. De toegang maatschappelijke opvang zal per 1 april 2022 operationeel zijn binnen de gemeenten. De gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hebben allen een budget gekregen om de toegang MO en BW te faciliteren en de uitvoering vorm te geven. Dit budget is gebaseerd op aantal cliënten 2021 MO en BW per gemeente. Daarnaast worden ook de zorgkosten intensieve begeleiding vergoed vanuit een bijdrage aan elke gemeente. Dit om een beschermd wonen opname te voorkomen.

Visie in de doordecentralisatie en de regionale samenwerking is dat lokale gemeenten maximale inspanningen doen om het basisvoorzieningen niveau zodanig op peil te hebben dat er voorkomen wordt dat er maatschappelijke opvang en beschermd wonen nodig is. De gemeente Echt-Susteren heeft samen met Maasgouw en Roerdalen een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor versterking van de basisvoorzieningen. In 2022 zal een uitvoeringsplan worden vormgegeven om te komen tot verdere doorwikkeling van de basisvoorzieningen, dit in samenhang met de algehele doorontwikkeling sociaal domein Echt-Susteren. Elke gemeente heeft vanuit de regionale samenwerking een jaarlijks budget gekregen om de basisvoorzieningen te versterken.

Participatie

Arbeidsmarktbeleid: Uitvoering en monitoring Post corona aanpak/Perspectief op Werk

In 2022 loopt de uitvoering door van Post Corona Aanpak/Perspectief op Werk. Er wordt uitvoering gegeven aan het project `Perspectief op Werk' met als doel de personeelsvraag van werkgevers om te buigen naar een vraag die we met de doelgroep van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen invullen. Ook blijven we het plan voor de veranderde Arbeidsmarkt 'Post Corona aanpak Arbeidsmarkt Midden Limburg 'uitvoeren. Dit plan borduurt deels voort op het bestaande actieplan Perspectief op Werk en nieuwe onderdelen die zijn toegevoegd vanwege de veranderingen op de arbeidsmarkt. Daarbij ontwikkelen we nieuwe activiteiten die zich richten op de krapte op de arbeidsmarkt, hetgeen waar de POW-gelden in eerste instantie voor waren bedoeld.

Taskforce Economie, onderwijs en arbeidsmarkt

In het kader van de integrale aanpak op het vlak van economie, onderwijs en arbeidsmarkt is de Taskforce Corona Midden-Limburg ingesteld. In de taskforce participeren naast de gemeenten, de werkgevers- en werknemersorganisaties, het UWV en onderwijsinstellingen. De taskforce heeft zich ten doel gesteld:

- Regie voeren op de verschillende structuren rondom arbeidsmarkt, economie en onderwijs om te komen tot een afgestemd en gezamenlijk pakket aan maatregelen en 1 aanpak voor de Arbeidsmarktregio.
- Impact analyse en monitoring vormgeven vanuit een integrale blik en bundeling van informatie. Informatie, analyse en scenario's vormen input voor de aanpak en aanvullende maatregelen;

- Aanvullende maatregelen en initiatieven op gang brengen en coördineren rondom economische structuurversterking en versterken van een krachtige arbeidsmarkt.

Armoede/minimabeleid

We rollen het Armoedebeleid steeds verder uit. Belangrijk speerpunt blijft de doorontwikkeling van vroegsignalering van schulden. Er loopt een evaluatie waaruit verbeterpunten voortvloeien, waar we vervolgens mee aan de slag gaan. Sinds november 2020 loopt dit project.
Daarnaast gaan we de aangeboden voorzieningen ('het kindpakket') voor kinderen welke opgroeien in armoede doorontwikkelen. Hierin blijkt het bereiken van de doelgroep (mensen welke leven in (verborgen) armoede) een cruciaal aspect.
Ondersteunend aan het Armoedebeleidsplan zijn het inmiddels vastgestelde Uitvoeringsplan Volwasseneducatie/Laaggeletterdheid (VE/LGH) en het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening (SHV).
Belangrijkste speerpunten zijn bij VE/LGH:
1. Gemeenten geven zelf het goede voorbeeld
2. Versterken van het Taalnetwerk
3. Bestrijden van laaggeletterdheid
4. Voorkomen van laaggeletterdheid

Belangrijkste speerpunten bij SHV:
1. We voorkomen schulden
2. We communiceren duidelijk over onze aanpak
3. We kijken verder dan schulden alleen
4. We werken samen
5. We werken aan een duurzame oplossing voor schulden

Allochtonenwerk

Ook in 2021 werd het begeleiden, ondersteunen en huisvesten van statushouders ernstig bemoeilijkt door het Corona virus. Al naar gelang de regelgeving vanuit de RIVM is ook dit jaar getracht de ondersteuning steeds opnieuw op te nemen. Op afstand, digitaal en in kleine groepen. De voortgang is daardoor opnieuw minder geweest. Inburgering is uitgesteld, de taakstelling is niet helemaal gerealiseerd
en de bemiddeling naar werk is minder dan verwacht.
Ondanks alle moeilijkheden is een groot deel van de eerder opgelopen achterstanden bij het huisvesten, zowel als bij het inburgeren en bij het bemiddelen naar werk wel ingelopen.

De invoering van de inburgeringswet per 1 juli 2021 is opnieuw uitgesteld en wel naar 1.1.2022.. Evengoed is de voorbereiding op de invoering van de nieuwe Wet verder opgepakt. Het pilot project statushouders is in dat kader geëvalueerd. De bevindingen zijn verwerkt en hebben geleid tot een voorstel voor de invulling van de aanpak vanaf 2022. Daarbij is voor de uitvoering aansluiting gezocht bij de MER SD. Afspraken hierover zijn verwerkt in het UP 2022.

De noodzakelijke aanbesteding van de leerroutes is uitgevoerd in 2021 maar heeft niet tot resultaat geleid. Een inhaaloperatie is gestart en moet ervoor zorgen dat per 1 maart 2022 op de B1 route en de Z route een aanbod kan worden gedaan. De onderwijsroute heeft als gevolg van problemen met de landelijke regelgeving verdere vertraging opgelopen, als gevolg waarvan we niet in staat zullen zijn op 1 maart een aanbod te realiseren. Er wordt gewerkt aan een overbruggingsregeling i.s.m. de regio Midden-Limburg.

Vervangen door:

Programma 6: Sociaal domein

Jeugd

In mei 2021 heeft een Commissie van Wijzen de uitspraak gedaan dat het Rijk de gemeenten moet compenseren voor de meerkosten van de Jeugdwet vanaf 2019. En dat het Rijk en gemeenten (VNG) op basis van een gezamenlijk te ontwikkelen Hervormingsagenda maatregelen moeten treffen. Deze dienen de kwaliteit van zorg te versterken en bij te dragen aan een beheersing van de kosten en daarmee de houdbaarheid van het stelsel.
In lijn met deze hervormingsplannen hebben gemeenten een regiovisie jeugd en gezin opgesteld. De regiovisie Jeugd & Gezin MLO is door de Raad van gemeente Echt- Susteren op 29 september 2022 vastgesteld.

Verwacht wordt dat de Hervormingsagenda in juli 2023 wordt vastgesteld waarna een verandering plaatsvindt inzake preventie en reikwijdte, de toegang, kwaliteit en nabijheid van zorg, regionalisering, data en monitoring, inkoop en administratieve lasten.
In de praktijk betekent dit onder andere ten aanzien van doorontwikkeling dat gemeenten laagdrempelige zorg bieden aan de jeugd en hun gezin. Nabij, vanuit lokale wijkteams. Tevens werken aan robuuste jeugdregio's en (boven) regionaal samenwerken.

Er is in 2022 ingezet op:
- Ondersteuning van jeugdigen, jonge ouders en gezinnen in een vroeg stadium middels Nu niet zwanger, Kansrijke start, Centering en voorzorg.
- Steunouder (vrijwillige inzet in een gezin door een ouder en voor een ouder en kind).
- Humanitas voor een vrijwillige begeleide omgangsregeling (BOR1).
- Er is met jongerenwerk en GroupXL inzet gedaan in het primair onderwijs om thema's bespreekbaar te maken, vroegtijdig te signaleren en eventueel te ondersteunen.
- Er is met jongerenwerk en GroupXL inzet in op jongeren in het voortgezet onderwijs en het MBO (er is o.a. een informatiepunt gerealiseerd binnen het Connect College).
- Er heeft een uitbreiding plaatsgevonden van de Pilot Praktijkondersteuner Jeugd bij huisartsen naar 6 huisartspraktijken in Echt – Susteren.
- Met alle verwijzers (Gecertificeerde instellingen (GI), GGD, huisartsen en Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)) is en wordt gesproken over de kostenstijging, de achtergrond daarvan om bewustwording te creëren en hun verwijsgedrag en de gevolgen daarvan inzichtelijk te maken.
- Voortzetting van de pilot 18-/18+.
- Onderzoek naar overheveling jeugdtaken naar de gemeente.
- De samenwerking met GroupXL (complexe multiproblematiek) is gecontinueerd en verbreed.
- De Regiovisie Jeugd & Gezin (als voorsorteren op de wijziging in de Jeugdwet en Norm voor Opdrachtgeverschap) is vormgegeven mede aan de hand van gesprekken met zorgaanbieders, ouders en jeugdigen en is vastgesteld door de Raad op 29 september 2022.
- Vanuit beleid Jeugd wordt er aangehaakt bij de doorontwikkeling van het sociaal domein.
- Doorontwikkeling Wonen en Behandeling met Verblijf (Segment 1) waardoor nu jongeren meer behandeling in de nabijheid kunnen ontvangen.
- Inzet van het expertteam en het expertisecentrum.

In 2022 is er met de regiovisie Jeugd en Gezin een basis gelegd voor de invulling van de hervorming op het jeugdstelsel. Met het doel om de juiste hulp vroegtijdig en nabij te verlenen, kijkend naar jeugd *en* gezin. Mede met het doel om grip te krijgen op de jeugdhulpkosten en de zorg houdbaar te houden.

In 2023 zal ingezet worden op:
- De implementatie van de Regiovisie Jeugd & Gezin
- Inzet vanuit de vastgestelde Hervormingsagenda
- Ontwikkelen van het toekomstscenario Jeugd (waarbij veilig thuis, de gecertificeerde instelling en gemeenten samenwerken)
- Op en afschaling van zorg door integrale samenwerking
- Doorontwikkeling van Segment 1 en samenwerkingsvormen op andere segmenten

- Start met verwerving ambulant
- Een uitbreiding POH-jeugd
- Domein-overstijgend werken van zorg met onderwijs (Jongerenwerk i.s.m. Group XL en CJG in basisscholen)
- Domein-overstijgend werken van zorg met veiligheid (jongerenoverleg Echt – Susteren naast een structureel overleg)
- Blijven inzetten op verbinding met verwijzers
- Doorontwikkeling Knooppuntoverleg 0-4 jaar, gevolgd door ontwikkeling van een knooppuntenoverleg 4 – 12 jaar.
- Preventieve Dyslexie; inzet middels logopodisten.
- Uitbreiding van programma's Kansrijke Start, b.v. Centering
- Inzet project Steunouders
- Werving medewerker toezicht kwaliteit en rechtmatigheid
- Voortzetten van de pilot 18-/18+
- Clienttevredenheidsonderzoek

Wmo

In 2022 is een start gemaakt het inkooptraject Wmo begeleiding en kortdurend verblijf. Per 31 december 2023 lopen de huidige maatwerkvoorziening overeenkomsten Wmo begeleiding en kortdurend verblijf Wmo van rechtswege af. Regionaal is met zes Midden-Limburgse gemeenten gekozen voor een gezamenlijk inkooptraject (Weert, Nederweert, Leudal (MLW) en Maasgouw, Echt-Susteren, Roerdalen (MER), om per 1 januari 2024 nieuwe overeenkomsten af te sluiten, zodat levering van deze maatwerkvoorzieningen gewaarborgd blijft.

In 2022 is de bovenregionale aanbesteding trapliften, samen met 20 andere gemeenten, afgerond.

Wmo – maatschappelijke opvang/beschermd wonen

De gemeente Echt-Susteren heeft met ingang van 1 januari 2022 de taak om de toegang beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) uit te voeren. De MER gemeenten hebben een samenwerking op het vlak van toegang Wmo. De toegang voor MO en BW is daarom belegd bij het servicecentrum MER. De gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hebben allen voor 2022 en volgende jaren een budget gekregen om de toegang MO en BW te faciliteren en de uitvoering vorm te geven. De uitvoering van de toegangstaak MO en BW heeft ook nauwe samenhang met Wmo begeleiding en de inzet van voorliggende voorzieningen.

Echt-Susteren heeft in 2022 met 13 andere NML gemeenten een beleidsagenda Meedoen en Wonen 2023 vastgesteld waarin speerpunten worden benoemd op het gebied van maatschappelijke opvang, beschermd wonen en het versterken van de lokale basisvoorzieningen. In 2023 wordt er o.a. gewerkt aan een spreiding van de voorzieningen maatschappelijke opvang en beschermd wonen, het inzetten van ervaringsdeskundigen en het realiseren van opvang voor bijzondere doelgroepen

Visie in de doordecentralisatie en de regionale samenwerking is dat lokale gemeenten maximale inspanningen doen om het basisvoorzieningen niveau zodanig op peil te hebben dat er voorkomen wordt dat er maatschappelijke opvang en beschermd wonen nodig is. De gemeente Echt-Susteren heeft samen met Maasgouw en Roerdalen een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor versterking van de basisvoorzieningen. In 2022 is er uitvoering gegeven aan het plan, er is een anti-stigma campagne vormgegeven die in 2023 wordt uitgevoerd. Daarnaast is een plan voor aanpak geformuleerd voor transformatie van de huidige inloopvoorziening voor kwetsbare inwoners, het is ingericht vanuit de reguliere activiteiten van het welzijnswerk in samenwerking met MET ggz, in het eerste kwartaal van 2023 zal deze inloopvoorziening onder regie van Menswel worden geopend.

Participatie

In 2022 is een start gemaakt met een onderzoek naar de herijking van de structuur voor de regionale arbeidsmarktregio Midden-Limburg.

Arbeidsmarkttoeleiding

In het eerste kwartaal van 2023 wordt de regionale beleidsagenda 2023 opgesteld om de doelstellingen van de Participatiewet te bereiken op basis van de uitgangspuntennotitie "Arbeidsmarkttoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt". In 2023 spelen we in ieder geval in op de volgende
actualiteiten:

- Uitvoering maatregelen vanuit de Post Corona aanpak, Perspectief op Werk, de Tasforce-aanpak 'Met veerkracht uit de crisis' en het programma "Dichterbij dan je denkt" waarbinnen ook wordt gekeken naar onbenut arbeidspotentieel. Dit zijn werklozen of onderbenutte deeltijdwerkers onder wie relatief veel vrouwen.
- Herijking van de samenwerkingsstructuren binnen de arbeidsmarktregio

Doorontwikkeling Participatiewet

In 2023 geven we uitvoering aan besluitvorming m.b.t. "Doorontwikkeling Participatiewet" voor de uitvoering van de Participatiewet als het gaat om arbeidsinschakeling en participatie van werkzoekenden in het kader van de Participatiewet. Het gaat hierbij om het verder stroomlijnen van de werkzoekendendienstverlening en werkgeversdienstverlening in de regio Midden-Limburg Oost. Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt door bijvoorbeeld een beperking komen vaak niet eenvoudig aan een baan. Een heldere en goed georganiseerde doorlopende lijn van diagnose, ontwikkeling en begeleiding naar werk moeten de kansen van deze doelgroepen vergroten. Verder is het ook binnen de huidige krappe arbeidsmarkt van belang om het potentieel van doelgroepen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt te benutten.

Breed Offensief

In 2023 staat de uitvoering van de agenda breed offensief op de agenda. Het breed offensief is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Doelen van de maatregelen uit het breed offensief zijn:

- het makkelijker maken voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen;
- mensen met een arbeidsbeperking voor langere tijd aan het werk krijgen;
- werk voor mensen met een arbeidsbeperking aantrekkelijker maken (bijvoorbeeld door meer inkomen);
- zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar makkelijker vinden.

De Participatiewet wordt als gevolg van het breed offensief op een aantal plaatsen gewijzigd. Dit betekent nieuw landelijk en lokaal beleid. De invoeringsdatum voor de meeste onderdelen van het breed offensief is 1 juli 2023. De aanpassing van de kostendelersnorm en de vrijlatingsbepaling voor mensen met een arbeidsbeperking kennen wel een inwerkingtreding per 1 januari 2023.

Armoede/minimabeleid

In 2022 is het Armoedebeleid weer verder uitgerold. Belangrijk speerpunt blijft de doorontwikkeling van vroegsignalering van schulden. Daarnaast zijn de aangeboden voorzieningen ('het kindpakket') voor kinderen welke opgroeien in armoede verder doorontwikkeld. Hierin blijkt het bereiken van de doelgroep (mensen welke leven in (verborgen) armoede) nog steeds een cruciaal aspect.

Ondersteunend aan het Armoedebeleidsplan zijn het inmiddels vastgestelde Uitvoeringsplan Volwasseneducatie/Laaggeletterdheid (VE/LGH) en het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening (SHV).
Belangrijkste speerpunten zijn bij VE/LGH:
1. Gemeenten geven zelf het goede voorbeeld
2. Versterken van het Taalnetwerk
3. Bestrijden van laaggeletterdheid
4. Voorkomen van laaggeletterdheid

Belangrijkste speerpunten bij SHV:
1. We voorkomen schulden
2. We communiceren duidelijk over onze aanpak
3. We kijken verder dan schulden alleen
4. We werken samen
5. We werken aan een duurzame oplossing voor schulden

Het project Energietoeslag 2022 is succesvol uitgevoerd. Ook zijn in 2022 de voorbereidingen gestart voor de lokale groene bon voor minima. Deze regeling wordt in 2023 en 2024 uitgevoerd.

Ook wordt in 2023 aangesloten bij de voorzieningenwijzer en zal de sociale boekhouder een belangrijke rol gaan spelen binnen het minimabeleid.

Inburgeringsbeleid
In 2022 bleek het huisvesten van statushouders een lastige opgave. Er is een achterstand op de taakstelling opgelopen en voor 2023 is de taakstelling ook nog eens fors verhoogd.

De inkoop van de taalroutes voor inburgeraars is in 2022 afgerond. Landelijk is er echter wel sprake van een tekort aan NT2-docenten. Dit is een aandachtspunt voor 2023 om er voor te zorgen dat de voortgang van inburgeringstraject van onze asielstatushouders zo goed mogelijk blijft geborgd.

In de jaarrekening deel I – pagina 27 wordt de volgende tabel toegevoegd:

Programma	Omschrijving	Positief	Negatief
Bevolking en bestuur	Lasten en baten secretarieleges	€ 71.000	
	Begraafplaatsen en ksoten dodenschouw	€ 26.000	
	Overige kosten burgerzaken	€ 14.000	
	Contributies		€ 19.800
	Raad	€ 43.000	
Openbare orde en veiligheid	Voorlichting, brandkranen en -putten etc.	€ 41.000	
Beheer openbare ruimte	Wegen	€ 54.000	
	Gladheidsbestrijding	€ 23.000	
	Riool	€ 374.000	
Onderwijs	Subsidie peuteropvang	€ 14.000	
	Leerlingenvervoer bewegingsonderwijs		€ 58.000
	Huur gymnastiekonderwijs	€ 12.000	
Cultuur en sport	Saldo lasten/baten markten		€ 25.000
	SPUK-uitkering btw sport	€ 68.000	
	Exploitatie cultureel centrum Plats		€ 22.000
	Kermis		€ 18.000
	Onderhoud div accommodaties cultuur en sport	€ 36.000	
Sociaal domein	Uitvoeringskosten samenwerkingsverb WMO	€ 12.000	
	Uitvoeringskosten samenwerkingsverb Jeugd	€ 29.000	
	Sociaal domein algemeen	€ 78.000	
	Collectief vervoer Omnibuzz	€ 73.000	
	Wet verplichte GGZ	€ 20.000	
	Onderhoud div accommodaties sociaal domein	€ 35.000	
Omgevingsrecht	N.v.t.		
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	N.v.t.		
Economische zaken en Grondexploitaties	Toeristenbelasting	€ 61.000	
Algemene dekkingsmiddelen	Algemene uitkering	€ 1.050.000	
	Algemene uitkering - baten voorgaande jaren	€ 56.000	
	OZB	€ 229.000	
	Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	€ 29.000	
	Stelpost toek. verpl. Alg uitkering	€ 32.000	
	Stelpost alg uitkeringen verrekeningen	€ 53.000	
Overhead	Nieuwe markt diversen		€ 56.000
	Edisonweg onderhoud	€ 11.000	
	Beheer buiten	€ 36.500	
Diversen	Afschrijvingen kapitaallasten	€ 480.200	
	Verzekeringen totaal	€ 50.500	
	Treasury rente	€ 46.000	
	Diversen		€ 19.447
		€ 3.157.200	**€ 218.247**
Saldo		**€ 2.938.953**	

In de jaarrekening deel I – pagina 46 staat de volgende tabel vermeld:

Belastingen	Rekening 2021	Rekening 2022
Onroerende zaakbelasting	€ 6.715.000	€ 7.271.000
Hondenbelasting	€ 183.000	€ 179.000
Toeristenbelasting	€ 355.000	€ 445.000
Toeristenbelasting voorgaande jaren	€ 155.000	€ 318.000
Forensenbelasting[1]	€ 0	€ 127.000
Totaal	**€ 7.408.000**	**€ 7.971.000**
1) Forensenbelasting wordt pas vanaf 2022 geheven.		

Wordt vervangen door:

Belastingen	Rekening 2021	Rekening 2022
Onroerende zaakbelasting	€ 6.715.000	€ 7.271.000
Hondenbelasting	€ 183.000	€ 179.000
Toeristenbelasting	€ 355.000	€ 318.000
Toeristenbelasting voorgaande jaren	€ 155.000	€ 127.000
Forensenbelasting[1]	€ 0	€ 76.000
Totaal	**€ 7.408.000**	**€ 7.971.000**
2) Forensenbelasting wordt pas vanaf 2022 geheven.		

In de jaarrekening deel I – pagina 69 staat de volgende voetnoot vermeld bij indicatoren/kengetallen:

In 2020 en 2021 heeft geen onderzoek 'Waarstaatjegemeente' plaatsgevonden. Het onderzoek kan maar een beperkt aantal indicatoren meten en daarnaast heeft zowel de gemeente als de klant meer baat bij een manier om de klanttevredenheid real-time te meten zodat direct bijgestuurd kan worden in plaats van achteraf. Voor 2020 en 2021 zijn daarom nu geen indicatoren beschikbaar.

Wordt vervangen door:

In 2021 en 2022 heeft geen onderzoek 'Waarstaatjegemeente' plaatsgevonden. Het onderzoek kan maar een beperkt aantal indicatoren meten en daarnaast heeft zowel de gemeente als de klant meer baat bij een manier om de klanttevredenheid real-time te meten zodat direct bijgestuurd kan worden in plaats van achteraf. Voor 2021 en 2022 zijn daarom nu geen indicatoren beschikbaar.

In de jaarrekening deel I – pagina 78 staat onder huishoudelijk afval vermeld:

- Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2021
- Uitvoeringsbesluit Echt-Susteren 2021
- Verordening op de heffing en invordering afvalstoffenheffing

Wordt vervangen door:

- Uitvoeringsbesluit Echt-Susteren 2021
- Verordening op de heffing en invordering afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2022

In de jaarrekening deel I – pagina 175 staat onder Gemeentelijke wet- en regelgeving en beleidskaders vermeld:

- Financiële verordening gemeente Echt-Susteren 2017
- Normenkader
- Nota afschrijvingsbeleid
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota risicomanagement
- Nota weerstandsvermogen
- Financieringsstatuut 2019
- Verordening hondenbelasting 2020
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Echt-Susteren
- Verordening onroerendezaakbelastingen 2021
- Verordening forensenbelasting 2021

Wordt vervangen door:

- Financiële verordening gemeente Echt-Susteren 2017
- Normenkader
- Nota afschrijvingsbeleid
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota risicomanagement
- Nota weerstandsvermogen
- Financieringsstatuut 2019
- Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting 2022
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Echt-Susteren
- Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2022
- Verordening op de heffing en de invordering van forensenbelasting 2022

In de jaarrekening deel I – pagina 185 in de tabel onder Algemene belastingen de volgende regels te vervangen:

(bedragen in duizenden euro's)	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Algemene belastingen			
Onroerende zaakbelasting	€ 6.715	€ 6.972	€ 7.271
Hondenbelasting	€ 183	€ 175	€ 179
Toeristenbelasting	€ 510	€ 385	€ 445

Wordt vervangen door:

(bedragen in duizenden euro's)	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Algemene belastingen			
Onroerende zaakbelasting	€ 6.715	€ 6.972	€ 7.271
Hondenbelasting	€ 183	€ 175	€ 179
Toeristenbelasting	€ 510	€ 385	€ 445
Forensenbelasting	€ -	€ -	€ 76

In de jaarrekening deel I – pagina 105 staat het volgende kader vermeld:

Doelgroepen
In algemene zin richten wij ons met ons beleid op de volgende prioritaire doelgroepen:
- Jeugd tot 23 jaar
- Senioren 55+
- Mensen met minimum inkomen
- Mensen met beperking

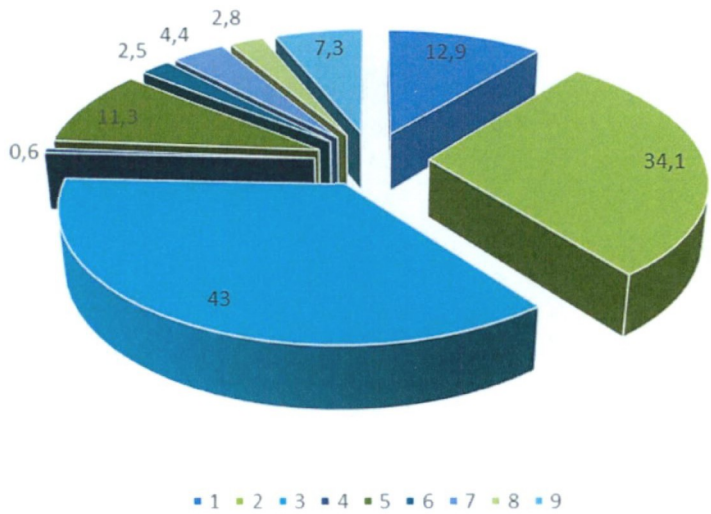
Hierbij hebben wij bijzondere aandacht voor de doelgroep 55+ gelet op de demografische ontwikkelingen en prognoses (in vijftien jaar tijd

Wordt vervangen door:

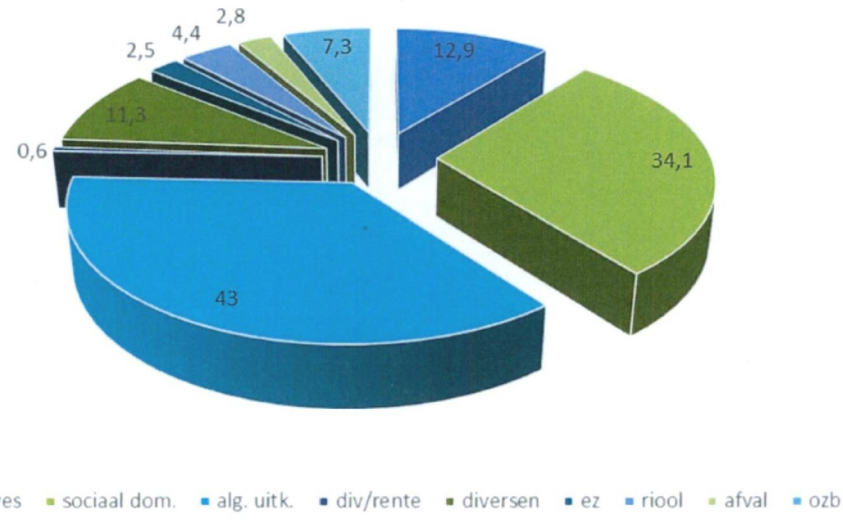
Doelgroepen
In algemene zin richten wij ons met ons beleid op de volgende prioritaire doelgroepen:
- Jeugd tot 23 jaar
- Senioren 55+
- Mensen met minimum inkomen
- Mensen met beperking

Hierbij hebben wij bijzondere aandacht voor de doelgroep 55+ gelet op de demografische ontwikkelingen en prognoses (in vijftien jaar tijd 23% meer 55+).

In de jaarrekening deel I – pagina 183 staat de volgende diagram vermeld:

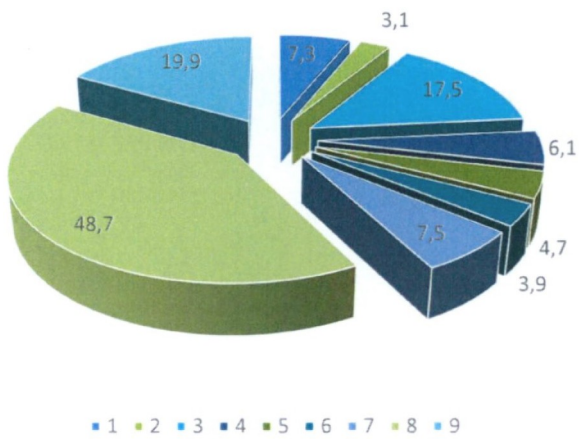

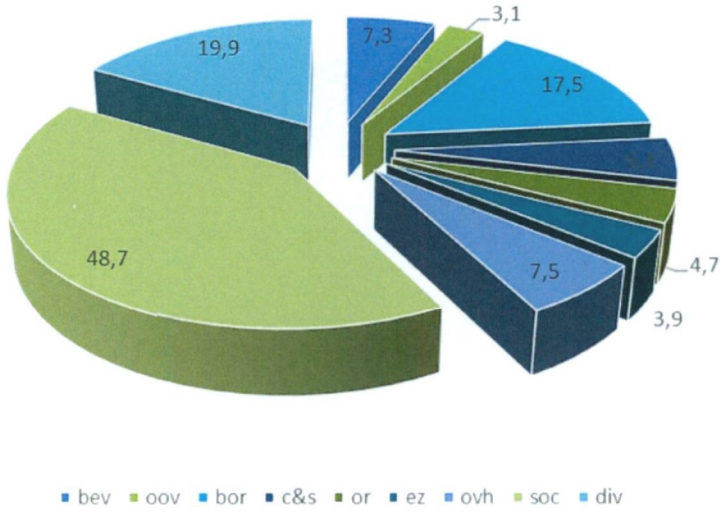
Wordt vervangen door:

In de jaarrekening deel I – pagina 184 staat de volgende diagram vermeld:

Wordt vervangen door:

In de jaarrekening deel I – pagina 199 moet in de tabel onder Algemene dekkingsmiddelen de volgende regel worden toegevoegd:

	• Forensenbelasting bij WOZ-waarde: - Tot € 75.000 - Van € 75.000 tot € 100.000 - Van € 100.000 tot € 150.000 - Van € 150.000 tot € 200.000 - Van € 200.000 of meer				 € 168,00 € 407,00 € 685,00 € 950,00 € 1.230,00

In de jaarrekening deel I – pagina 96 wordt voor de tabel "Wat mag het kosten" nog het product "Duurzaamheid" ingevoegd. De toevoeging is als bijlage bijgevoegd.

Toelichting:

A) In hoofdstuk 2 "Terug- en vooruitblik" zijn abusievelijk bij programma 4, programma 5 en programma 6 de teksten van de jaarrekening 2021 blijven staan en niet vervangen door de teksten van 2022.
B) Bij het samenvoegen van de jaarrekening is het product 12 "Duurzaamheid" onderdeel van programma 3 "Beheer openbare ruimte" weggevallen. Met deze nota van wijziging worden deze omissies hersteld.

Burgemeester en wethouders van Echt-Susteren,

secretaris voorzitter

Gemeente Echt-Susteren

12. Duurzaamheid		Portefeuillehouder Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaatsgevonden?
Cittaslow		
Echt-Susteren energieneutraal in 2040	In de in 2018 vastgestelde Energievisie met uitvoeringsprogramma voor de periode 2018-2022 is de ambitie opgenomen om in 2040 energieneutraal te zijn Deze visie is herijkt. Op 14 december 2022 heeft de gemeenteraad een herijkte Energievisie Echt-Susteren vastgesteld met een uitvoeringsprogramma voor de periode 2022-2026. In dit uitvoeringsprogramma zijn de projecten en processen beschreven die invulling geven aan de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn (plannen gereed). Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma is een continu proces.	Continu
Gedragen bod aan het Rijk in het kader van Regionale Energiestrategie	Op 1 juli 2021 heeft de regio Noord- en Midden-Limburg de Regionale Energie Strategie (RES) ingediend bij het Rijk. De gemeente Echt-Susteren heeft op 15 juni 2021 ingestemd met de ambities uit de RES. Belangrijke ambities zijn het realiseren van 1,2 Terra wattuur aan duurzame energieopwekking voor 2030, 25% CO_2 besparen door energiebesparing en kleinschalige opwek, 100% duurzame warmte in 2050 en minimaal 50% lokaal eigendom. In 2022 is gewerkt aan de uitvoering van de RES 1.0 en de voorbereiding van de RES 2.0. Ook wordt een nieuwe samenwerkingsstructuur opgezet binnen de RES (besluitvorming in 2023). Belangrijke projecten waarmee in 2022 is gestart is het opzetten van een regionaal monitoringsproject en een regionaal isolatieproject om inwoners van label D, E, F, G woningen te ontzorgen.	Continu
Aardgasloze wijken	In februari 2022 is de Transitievisie Warmte vastgesteld (potentiestudie naar aardgasvrij). In deze visie is de ambitie opgenomen om 20% CO_2 te reduceren in 2030 (ten opzichte van 2021) door eerst de warmtevraag te reduceren, dan te verduurzamen en vervolgens te elektrificeren. In het op 14 december 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte: uitvoeringsprogramma 2022-2030 zijn projecten en processen beschreven hoe de gemeente dit doel, samen met inwoners en stakeholders) wil bereiken. Het opzetten van een ontzorgingsproject en een monitoringsproject zijn belangrijke onderdelen van dit programma en krijgen invulling in 2023.	2021-2030

12. Duurzaamheid		Portefeuillehouder Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaatsgevonden?
Ontwikkeling zonneparken	Pilot voor 5 zonneparken vanuit de markt. In 2021 zijn de anterieure exploitatie-overeenkomsten ondertekend, zijn de bestemmingsplannen vastgesteld en zijn de omgevingsvergunningen verleend. Alle omgevingsvergunningen zijn onherroepelijk. In 2022 is de financiële participatie verder voorbereid. De beoogde start realisatie van de zonneparken is in 2023.	2021-2024
Ontwikkeling windpark	De raad heeft op 8 oktober 2020 unaniem ingestemd om als gemeente de rol van ontwikkelaar en investeerder op te pakken voor de realisatie van een windpark. In 2021 zijn voorbereidende onderzoeken opgestart en wordt gemeentebreed bekeken welke mogelijkheden er zijn. In 2022 is uitgebreid gesproken met inwoners en is gestart met het opstellen van een notitie reikwijdte en detailniveau.	Continu
Elektriciteitsneutraal Leisurepark In de Bandert	Het doel is het park In de Bandert elektriciteitsneutraal te maken en minimaal zo veel groene stroom op te wekken als verbruikt wordt. De opwekcapaciteit van de zonnepanelen op de diverse accommodaties binnen het park dragen allemaal bij aan het nagenoeg gasloos worden van het park. Begin 2021 is ook In de Bandert tot zogenaamd schaarstegebied aangewezen door Enexis. Dat betekent dat er slechts beperkte mogelijkheden zijn voor het terugleveren van groen opgewekte hernieuwbare energie. Het is zaak om het verbruik van energie aan te laten sluiten bij het moment dat de hernieuwbare energie wordt opgewekt. Zogenaamde matching. De gemeenteraad heeft eind 2021 ingestemd met het beschikbaar stellen van krediet voor de elektrificering van het zwembad, aanleg van zonnepanelen en het verduurzamen van de installaties in de sporthal en de te verbouwen accommodatie Cube. In 2022 zijn de verschillende verduurzamingsmaatregelen gerealiseerd. Bij uitbreiding van de netcapaciteit wordt de capaciteit aan zonnepanelen verder uitgebreid. De ontwikkeling van het naastgelegen bedrijventerrein Berk III wordt betrokken in een mogelijke pilot voor zelfvoorzienendheid.	gereed in 2022 en vervolg wordt 2024 opgestart
Duurzaam gemeentelijk vastgoed	Een pv installatie op de parkeerplaats achter het gemeentehuis op een constructie is financieel niet haalbaar gebleken. Een gasloos gemeentehuis is op basis van de huidige technieken zowel technisch als financieel niet haalbaar gebleken. Wel is een subsidie (DUMAVA) ontvangen in december 2022 van ca € 300.000 voor het verduurzamen van de oudbouw van het gemeentehuis	2021 en verder

12. Duurzaamheid		Portefeuillehouder Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaatsgevonden?
	(vervangen dakvlak, isolatie, extra zon PV, vervangen kozijnen en LED verlichting). Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in 2023.	
Duurzame bedrijven	1. Verduurzaming bedrijven De gemeente wil bedrijven op onze bedrijventerreinen helpen verduurzamen en zon op dak verder stimuleren. Voor de uitvoering van de verduurzaming van bedrijven is opdracht verleend aan Stichting Groene Economie Limburg (zogenaamde Charter MKB). Daarnaast is bedrijventerrein De Berk aangewezen als pilot om een extra impuls te geven aan verduurzaming van dit bedrijventerrein. 2. Toezicht, handhaving en vergunningverlening bij bedrijven door de MER Omgevingsdienst a. Energiecontroles: In 2022 zijn er in de gemeente Echt-Susteren 8 fysieke energiecontroles en 106 administratieve controles uitgevoerd bij bedrijven. Het ministerie van EZK heeft budget ter beschikking gesteld (Versterkte Uitvoering Energiebesparing) om een extern bedrijf energiecontroles te laten uitvoeren. In 2022 zijn 8 controles uitgevoerd. b. Informatieplicht: Aan de per 1 juli 2019 wettelijk verplichte informatieplicht energiebesparing (bedrijven met meer dan 50.000 kWh of 25.000 m3 per jaar) hebben 104 van de 154 bedrijven in Echt-Susteren voldaan (67,5%). Het landelijk gemiddelde is 67%. c. Energiebesparingsonderzoeken Er zijn in 2022 geen energiebesparingsonderzoeken beoordeeld. d. Vergunningen: Er zijn voor 62 omgevingsvergunningen (61 bouwen en 1 milieu) energieadviezen verleend. e. Energielabel C Kantoorgebouwen Er zijn 58 (van 129) kantoorgebouwen aangeschreven op het energielabel, hierop zijn 11 administratieve en 1 fysieke controle uitgevoerd. Intussen heeft 67% van de kantoorgebouwen een energielabel C of hoger (landelijk en binnen de RUDLN is dit 55%).	Continu Continu

Gemeente Echt-Susteren

12. Duurzaamheid		Portefeuillehouder Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaatsgevonden?
Duurzame gemeentelijke organisatie	De pilot met de inzet van elektrische auto's en fietsen voor werkverkeer is door het vele thuiswerken nog niet geëvalueerd. De actie om woon-werkverkeer met de fiets te stimuleren is ook om deze reden stil komen te liggen. Wel worden drie elektrische voertuigen en twee elektrische fietsen ingezet voor dienstreizen van de ambtenaren.	Continu
Duurzame woningen en gebouwen	Huurwoningen: Halfjaarlijks vindt er overleg plaats tussen de gemeente en de woningcorporaties om de verduurzamingsprojecten, in aansluiting op de prestatieafspraken, te bespreken en hierover concrete afspraken te maken. Koopwoningen: Particuliere koopwoningen worden gestimuleerd om te verduurzamen door middel van voorlichting en informatieverstrekking zoals informatiebijeenkomsten, Nationale Duurzame Huizenroute, gemeentelijk energieloket (Duurzaam Bouwloket) en inzet energiecoöperatie (energiecoaches).	Continu
Duurzame mobiliteit	Het aantal publieke laadpalen is uitgebreid met 6 publieke laadpunten met ieder twee aansluitingen. Dit brengt het totaal aantal laadpunten op 31 (met ieder twee aansluitingen).	Continu
Duurzame openbare verlichting	Het vervangingsprogramma LED-verlichting 2020 t/m 2024 is verder uitgerold. Er zijn 952 stuks conventionele armaturen vervangen door energiezuinige Led-armaturen. Dit alles passend binnen het huidige beheer- en energiebudget. 11% van het areaal openbare verlichting is daarmee in 2022 verduurzaamd (=energiebesparing van 112.670 kWh en 49.372 kg CO_2 besparing).	2022
Duurzame inkoop van energie voor gemeentelijke diensten.	In december 2018 zijn de duurzame energiecontracten afgesloten, waar in 2022 nog gebruik van is gemaakt. Er is elektriciteit afgenomen van 100% Europese wind. De CO_2-uitstoot van het ingekocht gas is gecompenseerd met certificaten 'Ver Gold standard'. In dit geval ook van Europese Wind, hiervoor is een toeslag in rekening gebracht. Er is in 2021 opnieuw een inkooptraject met Inkoopcentrum Zuid opgestart voor de inkoop van energie vanaf 2023. De aanbesteding heeft in 2022 plaatsgevonden. Gegund is aan Vattenfall voor de jaren 2023 en 2024 met een optie tot verlenging voor de jaren 2024 en 2025. De "vergroening" vindt weer op	2022

12. Duurzaamheid		Portefeuillehouder Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaatsgevonden?
	de gebruikelijke wijze plaats door middel van GvO's Europese Wind en Ver's Gold Standard.	
Bewustwording energietransitie	Er heeft periodiek overleg plaats gevonden tussen de gemeente en de energiecoöperatie om verduurzamingsactiviteiten af te stemmen. Inwoners zijn frequent geattendeerd op de mogelijkheden tot verduurzaming en financiële regelingen via onder meer publicaties en de gemeentelijke website. In 2022 is huis-aan-huis een duurzaamheidsfolder verspreid waarin alle ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie in Echt-Susteren in beeld zijn gebracht en tips zijn benoemd om stappen te zetten bij het verduurzamen van de woning. In 2022 zijn vijf informatiebijeenkomsten georganiseerd voor inwoners in het kader van de herijkte Energievisie (met uitvoeringsprogramma 2022-2026) en de Transitievisie Warmte (t/m 2030) en vier informatiebijeenkomsten over windenergie.	Continu
Duurzaam maatschappelijk vastgoed (geen gemeentelijk eigendom).	Ondersteuning van de mogelijkheden tot verduurzaming zoals de verduurzamingsvraag van het Connect College bij de renovatie van het gebouw aan de Populierlaan (zie verder bij Programma 4 Onderwijs, product 2 Onderwijshuisvesting). Er is ook een doorkijk gemaakt naar accommodaties in eigendom van (sport)verenigingen op gemeentelijke grond. Er is een landelijke subsidieregeling die een uitgebreid advies op maat per accommodatie gratis beschikbaar stelt voor de vereniging. Vanuit een uitbreiding van bestaande gemeentelijke subsidiemaatregelen wordt het verduurzamen van de accommodaties financieel mogelijk en is de toekomstbestendigheid van de vereniging beter gewaarborgd. In de tweede helft van 2023 wordt dit verder in gang gezet.	Continu

Indicatoren/kengetallen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Wettelijk verplicht			
Hernieuwbare elektriciteit gemeentehuis kWh	34.033	39.000	41.200
Overige			
Tot. aantal zonnepanelen gem. gebouwen [1)]	493	493	493
Aantal zonnepanelen gemeentehuis	170	170	170

Indicatoren/kengetallen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Elektriciteitsverbruik in kWh gemeentehuis	427.997	420.000	393.000
Gasverbruik in m³ gemeentehuis	79.916	52.000	65.000

1) Totaal aantal zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen in eigendom. De energiekosten zijn des gebruikers/huurders.(met uitzondering van het gemeentehuis)